



Länsstyrelsen
Västernorrland



Bevarandeplan Natura 2000

Raviner vid Latmansmon SE0710163



Foto: Per Sander

Namn:	Raviner vid Latmansmon
Sitecode:	SE0710163
Områdestyp:	SAC 2011-03
Area:	5,5 ha
Skyddsform:	Oskyddat
Kommun:	Härnösand
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Västernorrland
Koordinat:	158059/696516 158008/696529 158009/696515 158109/696507
Karta:	18H 3G
Ägarförhållanden:	SCA
Uppdaterad:	2018-06-04

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen.....	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående art enligt art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL.....	4
4. OMRÅDESBESKRIVNING.....	4
4.1 Allmän områdesbeskrivning	4
4.2 Intressanta arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.....	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	5
5.1 För området i dess helhet	5
5.2 För ingående art enligt art- och habitatdirektivet	5
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	6
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	6
7.1 Områdesskydd.....	6
7.2 Skötsel	6
8. BEVARANDESTATUS	7
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	7
10. REFERENSER	7
11. KARTOR	8

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt för de livsmiljöer och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyp och art enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekade att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art & habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns den i direktivet prioriterade naturtypen västlig taiga (tabell 1) och den i direktivet ingående arten sötgräs (*Cinna latifolia*) (tabell 2).

Tabell 1. Ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Areal (ha)	Andel (%)
9010*	Västlig taiga undergrupp gammal granskog gammal barrblandskog	5,5	100

*) = Prioriterad naturtyp

Tabell 2. Ingående art enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Art
1951	Sötgräs (<i>Cinna latifolia</i>)

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Natura 2000 området Raviner vid Latmansmon omfattar fyra grandominerade raviner som sträcker sig ned mot Mjällån. Ravinerna har en intressant flora och här finns sötgräs (*Cinna latifolia*). Det främsta bevarandesyftet är att bevara naturmiljön i ravinerna med en för länet värdefull växtlokal med sötgräs.

Området är idag oskyddat. Om miljön i ravinerna blir så sluten att sötgräs påverkas negativt kan plockhuggning av enstaka granar vara motiverat för att öka ljusinsläppet i syfte att gynna sötgräs. I tabell 3 finns en sammanfattning av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 3. Bevarandemål för ingående naturtyp och art

<i>Naturtyp/Art</i>	<i>Bevarandemål</i>
9010, Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 5,5 hektar. • Skoglig kontinuitet och naturlig dynamik ska råda. • Typiska arter ska ha ej minskande populationer. • Mängden död ved ska över tiden utgöra minst 10 % av totalvolymen ved, dock minst 20 m³ per hektar.
1951, Sötgräs (<i>Cinna latifolia</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Populationens storlek bibehålls eller ökar. Minsta antalet individer får ej understiga 100 blommande individer per ravin. • Artens livsmiljö bibehålls eller ökar i areal. Arealen får ej understiga 5,5 hektar.

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Natura 2000-området Raviner vid Latmansmon består av fyra skogsklädda raviner med intressant flora sydväst om Mjällån mellan Viksjö och Käckelbäcksmon. De djupa ravinerna erbjuder skuggiga fuktiga miljöer vilket är en förutsättning för många av arterna i området. Stora delar av området mellan ravinerna är avverkade men god hänsyn till naturvärdena har tagits vid utförandet.

4.2 Intressanta arter i området, ej med i artdirektivet

Här finner man bl.a. Köseven (*Agrostis clavata*), Glesgröe (*Glyceria lithuanica*), Storgröe (*Poa remota*) och Strutbräken (*Matteuccia struthiopteris*). Sällsynta och hotade vedlevande svampar och mossor som blackticka (*Junghuhnia collabens*) rosenticka (*Fomitopsis roseus*), rynkskinn (*Phlebia centrifuga*), granticka (*Phellinus crysoloma*), köttticka (*Leptoporus mollis*), gränsticka (*Phellinus nigrolimitatus*), ullticka (*Phellinus ferrugineofuscus*) och vedtrappmossa (*Anastrophyllum hellerianum*) förekommer på lågor av gran.

På stående träd finns sällsynta och hotade lavar som garnlav (*Alectoria sarmentosa*), violettgrå taggellav (*Bryoria nadvornikiana*), trådbrosklav (*Ramalina thrausta*) och lunglav (*Lobaria pulmonaria*)

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Området utgör i dagsläget en lokal för sötgräs och har förutsättningar att göra det så länge det inte utsätts för ovarsam exploatering.

5.2 För ingående naturtyp enligt art- och habitatdirektivet

9010, Västlig taiga, naturliga, gamla, barrträdsdominerade skogar i norra och mellersta Sverige samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Naturtypen hyser mycket stor variation av arter allt från vanliga skogsarter till en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och insekter (främst skalbaggar) mm.

Undergrupper:

Gamla grandominerade skogar, Gamla barrblandskogar utgör de naturliga skogarnas kärna och omfattar rikligt med grovvuxna träd och murken ved av varierande ålder.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus är:

- att populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.
- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av träd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t.ex. stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd) av t.ex. asp, sälg och rönn är viktiga substrat, och dessutom viktiga som hålträd för fåglar.
- Förekomst av substrat är en förutsättning för epifytiska lavar och svampar knutna till naturtypen, samt även för vedlevande insekter. Exempel på substrat är död ved; grenar, torrträd, lågor m.m. i olika nedbrytningsstadier, gamla och grova träd med dithörande barkstruktur. Gamla träd och lång trädkontinuitet är även viktigt för marklevande mykorrhizasvampar.
- Ostörd hydrologi i framför allt sumpskogsmiljöer, samt i angränsande myrmark.

5.3 För ingående art enligt art- och habitatdirektivet

1951, Sötgräs (*Cinna latifolia*) är ett ofta högväxt flerårigt gräs som har en angenäm sötaktig doft. Den växer på fuktig, skuggig, ofta lundartad, stenig mark, i raviner, bäckstränder och blockmarker. Arten blommar i juli-augusti och är torktålig, ljuskrävande och konkurrenssvag. En rimlig uppskattning av spridningsavståndet är 10 m. Sötgräs är sällsynt och förekommer endast i några få landskap, från Värmland till Ångermanland och är känd från cirka 50 lokaler. I länet finns några mycket individrika lokaler.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Hög luftfuktighet och skydd mot direkt solexponering
- Arten är generellt störningskänslig men behöver antagligen viss störning för att kunna etablera av nya individer

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Ravinerna vid Latmansmon är i dag oskyddade, förutom tillståndsplikten för verksamheter som kan skada naturvärdena på ett betydande sätt enligt 7 kap 28 § Miljöbalken.

Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-området negativt visas i tabell 4.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 4. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-områdets naturtyper och art negativt.

<i>Naturtyp/Art</i>	<i>Hot</i>
9010, Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> • Naturtypen bibehålls i minst 5,5 hektar. • Skoglig kontinuitet och naturlig dynamik ska råda. • Typiska arter ska ha ej minskande populationer. • Mängden död ved ska över tiden utgöra minst 10 % av totalvolymen ved, dock minst 20 m³ per hektar.
1951, Sötgräs (<i>Cinna latifolia</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Största hoten mot arten är ovarsamt skogsbruk, vägbyggnad och annan exploatering • Livsmiljön blir för tät och skuggig på grund av igenväxning av gran. • Risk för negativa genetiska effekter p.g.a. små isolerade delpopulationer.

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Området är idag oskyddat förutom det skydd nätverket Natura 2000 innebär genom krav om tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka området (enligt 7 kap 28 a § miljöbalken). Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet.

7.2 Skötsel

Det främsta syftet med området är att det ska utvecklas under naturliga förhållanden och processer. Det kan dock om så krävs bli aktuellt med plockhuggning av gran om skogen blir för tät, så att inte växtmiljön för sötgräs försämras. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 5.

Tabell 5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Fri naturlig utveckling	Tills vidare	1
Plockhuggning av gran	Vid behov	2

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området är relativt opåverkat från storskaligt skogsbruk och en god hydrologisk regim råder.

9. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000 område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

Inom området bör särskilt sötgräs tas hänsyn till i uppföljningen. Arten ingår i åtgärdsprogram vilket också bör beaktas vid uppföljningen. Uppföljningen bör ske enligt följande:

1951, Sötgräs (*Cinna latifolia*)

- Lokalen bör besökas minst vart 3:e år.
- Vid besöken ska antalet individer/tuvor räknas. För varje tuva anges antalet vippor/blommande skott. Dessutom ska en uppskattning av växtplatsens totala yta göras.

10. Referenser

Art-och habitatdirektivet, Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Natura 2000 i Sverige, handbok med allmänna råd, Naturvårdsverkets handbok 2003:9

15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

Åtgärdsprogram för sötgräs, 2009-2013. Naturvårdsverket, Rapport 5988.

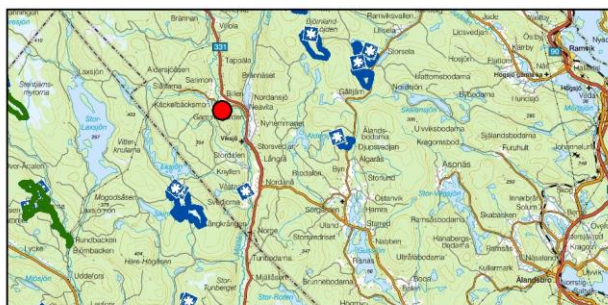
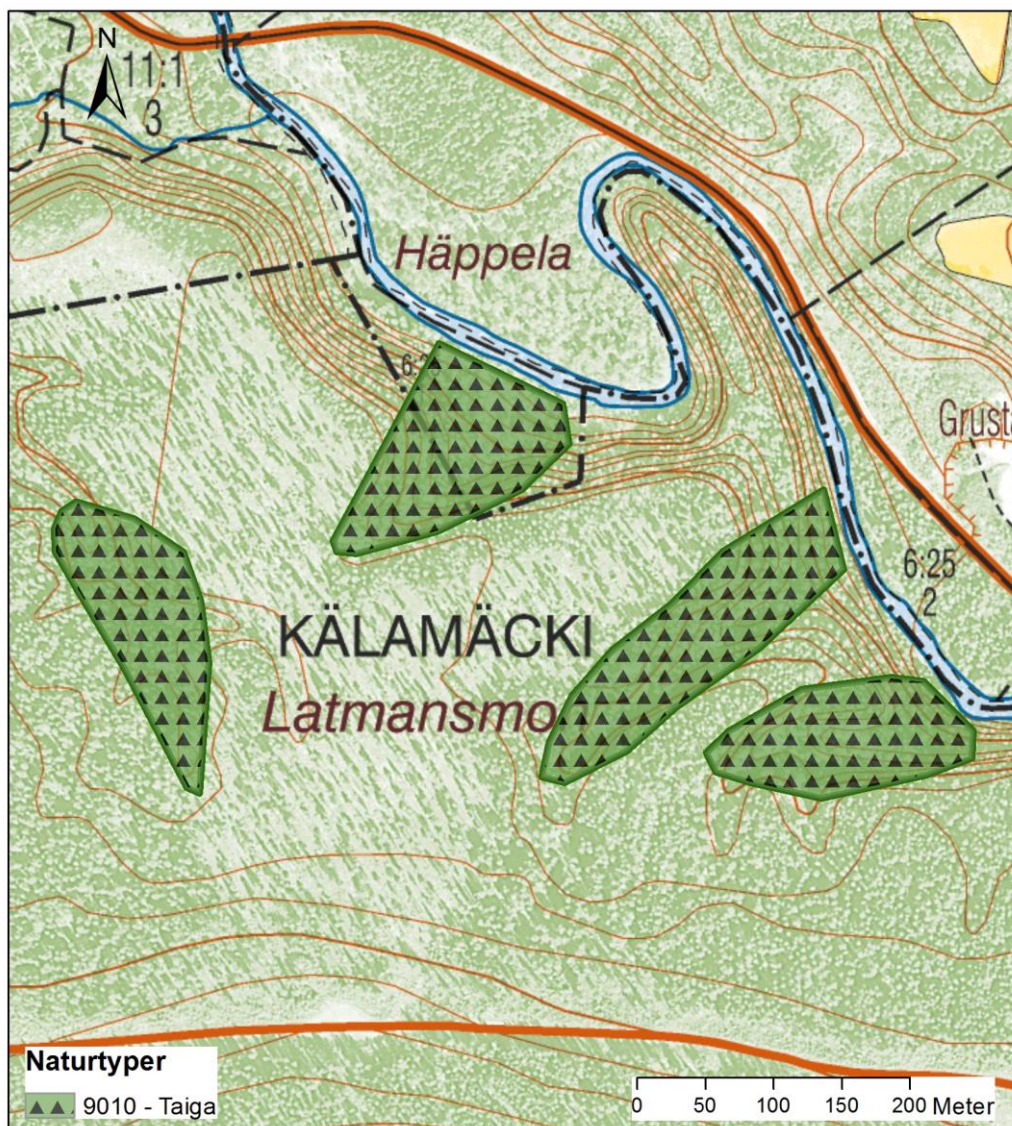
Delin, A. 1986. Sötgräset och några andra skogsväxters reaktion på kalhuggning och lövslyuppslag. *VÄX* 4(3): 32–39.

Delin, A. 1992a. Sötgräset reaktion på kalhuggning 2. *VÄX* 10(2): 23–25.

Mascher, J. W. 1990. *Ångemanlands flora*. Lund

11. Kartor

Kartorna nedan visar de ingående naturtypernas utbredning samt en översikt av området. Aktuell information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område finns på Naturvårdsverkets hemsida, kartverket *skyddad natur*. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, t.ex. fältinventeringar.



■ Natura 2000
 ■ Naturresevat



© Länsstyrelsen Västernorrland
 © Lantmäteriet Geodatasamverkan